

LARY

Nummer 4 ♦ December 1997

Svenska Laryngförbundet

ÅK PÅ "MÅ-BRA-HELG"! *Sid 12*

FÖRBUNDSORDFÖRANDEN GER SIN SYN PÅ DET GÅNGNA ÅRET *Sid 4*

FRAMTIDENS FÖRTIDSPENSIONÄRER KAN FÅ ARBETA *Sid 6*

KUNGEN OCH DROTNINGEN BESÖKTE GIBECK *Sid 10*

VÄRLDSKONFERENS RÖRANDE TOBAK ELLER HÄLSA *Sid 16*

Årgång 24 - Nr 4/1997

◆
Ansvarig utgivare Bo Persson

◆
Redaktör Per-Arne Herbertson

◆
Medarbetare i redaktionen
Hans-Åke Ellvén och Elise Lindqvist

◆
Svenska Laryngförbundet
Kansli

Besöks- och postadress
Barks väg 14, 170 73 Solna
Tel: 08-655 83 10 Fax: 08-655 46 10
Texttelefon: 08-655 43 20
Postgiro: 85 17 54-2
Bankgiro: 5703-3573

◆
Förbundsordförande Bo Persson
Övre Hantverksgatan 20 A
831 36 Östersund
Telefon: 063-12 30 41
Mobiltelefon: 070-512 51 96

◆
Kassaförvaltare Gert Hall
Kastvindsvägen 2, 231 55 Trelleborg
Telefon: 0410-149 52

◆
Föreningskonsulenter
Hans-Åke Ellvén
Kavallerigatan 2
194 75 Upplands Väsby
Telefon bostad: 08-590 856 78
Mobiltelefon: 010-212 01 56

◆
Per-Arne Herbertson
Vinkelgatan 4, 692 36 KUMLA
Telefon bostad: 019-57 18 86
Fax bostad: 019-57 19 90
Mobiltelefon: 070-628 65 16
E-post: EPAH@online.idg.se

◆
Stiftelsen Laryngfonden
Barks väg 14, 170 73 Solna
Telefon: 08-655 40 01
Postgiro: 91 82 58-5
Bankgiro: 5793-0661

◆
Grafisk Formgivning
Malin Dannemann

◆
Tryck
Enskede Offset AB, Stockholm

LEDARE

Personlig utveckling

Efter att under fyra år arbetat aktivt inom Svenska Laryngförbundet tackar jag för mig då jag erhållit anställning på hemorten.

Dessa år har för mig personligen varit mycket värdefulla vad gäller den personliga utvecklingen. Det är många arbetsuppgifter som jag förmodligen aldrig skulle provat om jag inte blivit sjuk och börjat arbeta inom SLF. En av dessa uppgifter är att vara med och göra en tidning, något som jag inte provat på tidigare, men jag tror att jag med hjälp av övriga i redaktionen lyckats göra en tidning som gillas av många.

Liksom det kan vara till nytta för egen del att byta arbetsuppgifter (gäller alla) kan det vara nyttigt för produkten att få nya medarbetare.

Jag slutar nu i årsskiftet men har dock lovat att hjälpa till med de första två numren av LARY under 1998, detta för att ny redaktör skall kunna utses utan stress. Eventuellt kommer jag även att hjälpa till med antirökseminariet under våren 1998.

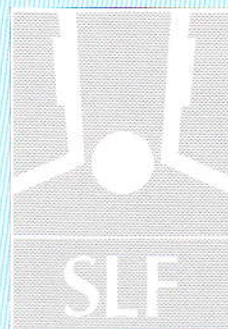
Med dessa rader vill jag tacka alla för ett gott samarbete under dessa år och önska er lycka till i framtiden liksom att jag till er alla säger:

GOD JUL och
GOTT NYTT ÅR.

Per-Arne Herbertson ■

LARY – en tidskrift för

- ◆ **laryngektomerade** – de som fått struphuvudet bortopererat.
- ◆ **hemilaryngektomerade** – de som fått ena stämbandet bortopererat.
- ◆ **glossektomerade** – de som fått tungan bortopererad helt eller delvis.
- ◆ de som opererats för cancer i munhålan.
- ◆ de som genom strålbehandling fått bestående men.

Svenska Laryngförbundet

- ◆ har läns- och regionföreningar verksamma över hela landet.
- ◆ har kontakt med motsvarande förbund i andra länder.
- ◆ har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logoped, kuratorer och dietister.
- ◆ är en av huvudmännen i Cancerfonden.
- ◆ tillhör handikappförbundets samarbetsorgan.
- ◆ finansieras genom medlemsavgifter och anslag, bl a statliga organisationsstöd.
- ◆ har instiftat fristående Stiftelsen Laryngfonden, som bl a ger rehabiliteringsstöd till de som drabbats av cancer i öron, näsa och halsområdet.
- ◆ arbetar för lika rätt till behandling, vård och rehabilitering samt för social trygghet.
- ◆ utger tidskriften Lary.
- ◆ värnar sina medlemsgruppers intressefrågor.

Kanslispalten

Nu har ännu ett år snart gått till ända. Vi på kansliet tycker att det varit ett givande år.

Många kontakter har vi fått genom de utbildningar som SLF har anordnat under året.

Vi har även påbörjat arbetet med det nya medlemsregistret, det är ett modernare system och som även underlättar vårt sökande efter medlemmar mm. Vi båda är positivt inställda till dessa nya rutiner. Ett perfekt medlemsregister är till gagn för både förbundet och Er ute i föreningarna. Julens högtid väntar vi båda på som innebär avkoppling och samvaro med den egna släkten som vi annars inte träffar så ofta. Det innebär ju också mycket mat och det är kanske ibland inte är så bra, vi läger ju på oss.

Vi här på kansliet önskar Er alla en God Jul och Gott Nytt År.

Elise Lindqvist, Birgitta Nyqvist ■

Färdtjänst via nätet

Inom snar framtid kommer det i Stockholm bli möjligt att beställa färdtjänst via Internet, berättar Stig Pettersson, avdelningschef på färdtjänsten i Stockholm.

Färdtjänstens kunder är dock mest äldre och inte alltid så benägna att använda dator, resonerar Stig Pettersson, men tillägger: Många unga handikappade är stora datoranvändare.

Teknikutvecklingen går snabbt och redan nästa år kommer ett system som innebär att när en kund ringer upp färdtjänsten för att beställa en resa med buss får färdtjänsten direkt upp alla uppgifter om kunden, förutsatt att samtalet kommer från hemtelefonen.

Steget därefter blir talsvarsfunktioner; kunden ska med hjälp av att trycka på telefonknappar kunna ringa och göra en beställning eller avbeställning.

Det handlar om att avlasta telefontrafiken hos oss, säger Stig Pettersson.

(ikapp) ■

Den nionde Europa kongressen för Laryngektomerade CEL

Denna kongress ägde rum på Vingstedtscentret i Danmark 8-12 september 1997.

Ca 300 personer från olika länder i Europa samt ett 40 tal särskilt inbjudna från Japan deltog på kongressen.

Från Sverige deltog ordförande från respektive förening samt förbundsstyrelsen. Speciellt inbjudna som föredragshållare från Sverige var vår egen förtroendeläkare, docent Richard Kyulentierna samt chefslogoped Britta Hammarberg.

Kongressen invigdes av H.K.H. Prinsessan Alexandra vilket var mycket uppskattat.

Vi fick ta del av en mycket diger och intressant föredragslista omfattande problemen för våra medlemsgrupper laryngektomerade och munhåle canceropererade.

Vi knöt för framtiden många goda kontakter under denna kongress.

I samband med kongressen avhölls styrelsemöte för CEL som fick en ny president. En kvinna vid namn, Marianne Peereboom – Koljmann från Holland, som vice president valdes Bent Lassen, Danmark tillika ordförande i Dansk Landsförening för Laryngektomerade.

Som förtroenderevisorer valdes Björn Bryn, Norsk Landsförening för Laryngektomerade samt Bo Persson, Svenska Laryngförbundet.

Kongressen avslutades med många tacktal, stort erkännande och beröm till värdlandet samt en mycket smakfull måltid.

Bo Persson ■

Skottland 1998

Vi i Gävleborgsföreningen har tankar på att göra en resa till Skottland med buss – båt i september 1998.

Finns det intresse i er förening för att följa med på denna resa så hör av er till undertecknad senast februari 1998.

Vi måste veta ert intresse så tidigt för att hinna planera resan, hinna förhandla oss till ett bra pris. Vi beräknar att vara borta 10 dagar, program sänds ut till dem som meddelar sitt intresse.

SLGF Gävleborg med Norrland
Siv Balien

Oxtorget 1B

826 00 Söderhamn

Tel 0270-164 59 ■

Läkarnas medicinförskrivning ska registreras

Patienter som besöker läkare på vårdcentraler i Karlskrona och Ronneby ska tillfrågas om de vill vara med i ett hälsodataregister. Det är ett pilotprojekt för att pröva hur ett nationellt hälsodataregister ska kunna skapas.

Syftet är att det ska gå att studera hur mycket läkemedel som skrivs ut och varför. Det kommer även att bli möjligt att upptäcka risker med att använda ett läkemedel under lång tid. Uppgifterna kan också användas för att utveckla läkarnas förskrivning av läkemedel.

Patienternas namn kommer inte att finnas med utan enbart diagnos och medicin.

(ikapp) ■

Tandvårdsförsäkring

I regeringens budget sparas det 423 miljoner kronor på tandvårdsförsäkringen nästa år. Detta skall finansieras genom att självriskan för den enskilda tandvårdspatienten höjs från 700 kronor till 1300 kronor från den 1 oktober 1997.

Om två år skall hela tandvårdsförsäkringen göras om. Den kommer då innehålla dels en allmän försäkring, dels särskilda stödinsatser för människor med stora behov av tandvård.

(ikapp) ■

Förbundsordförandens syn på det gångna året och planer för 1998

När du ser tillbaka på 1997 blev det då som du tänkt dig?

– Riktigt nöjd skall man aldrig vara men i stort har 1997 varit bra och följande är något som jag vill peka på:

- Vår riksstämman/30 års jubileum andades stabilitet och framtidshopp.
- Ny förening har bildats i Skaraborg och goda utsikter finns att bilda en förening i Norrland.
- Föreningskonsulenternas arbete har varit till glädje.
- Vi har fått en ny informationsfilm som jag hoppas skall vara till stor nytta för alla.

Vad hade kunnat göras bättre?

– Medlemsvärningen!

Nämn två för dig viktiga områden inför 1998.

– Att vi från förbundsstyrelsen skall kunna närvara vid föreningsarnas årsmöten och på så vis lära känna varandra bättre.

– Att vi får en god anslutning av nyopererade med anhöriga till vårt seminarium "Må bra helg" i Tällberg 17 – 19 april 1998.

– Till sist vill jag önska våra medlemmar och anhöriga, annonörer och sponsorer:

*En God Jul
och
Ett Gott Nytt År.*

*Bo Persson
Förbundsordförande ■*

Dagsresa med Dalaföreningen

I senare delen av augusti företog vår förening en dagsutflykt med buss.

Deltagarna samlades vid lasarrettet i Falun för gemensam avfärd med buss.

Besök vid anrika Ornässtugan var vår första anhalt. Den flera hundra år gamla byggnaden har en mycket intressant historisk bakgrund och deltagarna fick en mycket uppskattad genomgång av platsens kunniga guide.

Efter denna historiska upplevelse gick färden vidare till Haganäs gård där vi serverades förmiddagskaffe. Haganäs som ursprungligen varit tändsticksfabrik men som nu är en uppskattad konferens- och kursgård ligger vid sjön Runns strand.

Efter kaffe och en god smörgås åkte vi vidare till Borlänge och Framtidsmuseet ett mycket mod-

ernt och högtintressant museum. Här får vi uppleva visioner om nutid och framförallt framtiden.

Vi gör också ett besök i det moderna Planetarriet där vi får inblick i vårt fantastiska solsystem.

Efter dessa delvis upphetsande upplevelser åkte vi åter till Haganäs där en förnämlig måltid väntade.

Mätta och belåtna kunde vi samlas på solverandan där vi genomförde föreningsmöte och bl a bestämde tidpunkt för kommande föreningsträff.

Så var det tid för återresa till Falun där deltagarna skildes efter en trivsamt dag tillsammans.

Föreningen vill till Laryngfonden framföra sitt tack för beviljat bidrag som gjort denna resa möjlig.

Holger Andersson ■

Reseberättelse från San Francisco, USA

Tack vare vänligen givet resebidrag från Laryngfonden hade jag möjligheten att medverka och delta i American Academy of Otolaryngology 101 st Annual Meeting som i år var i San Francisco, Californien, USA.

Kongressen började med en ståtlig invigning söndagen 7/9 kl 8.30. Därefter började ett mycket ambitiöst program som innehöll såväl fria föredrag som seminarier under förmiddagarna. Mina eftermiddagar var uppbokade från kl 12.30-16.45 av post-graduate utbildning i form av olika "instruction courses". Dessa hölls av erkänt duktiga otolaryngologer och var mycket pedagogiska. Det presenterades även ett hundratal poster av varierande kvalitet.

Jag var på sammanlagt 12 st "instruction courses" med inriktning på framförallt stämband/röst och mellanöronkirurgi. Det gavs vid dessa tillfällen stora möjlighe-

ter att etablera nya forskningskontakter och inte minst lära sig *det senaste* på ett effektivt och stimulerande sätt.

Måndagen 8/9-97 höll jag mitt föredrag om stämbandscancerpatienters röstkvalitet sett utifrån olika lyssnarens perspektiv. Jag hade förmånen att få hålla detta föredrag inför en stor publik och fick mycket respons på min forskning. Det blev en spännande diskussion som säkert kan leda fram till nya infallsvinklar för framtiden.

Kongressen avslutades Onsdagen 10/9 och vi åkte hem dagen därpå. Efter de fyra kongressdagarna hann vi även med en sightseeingtur i San Francisco (både till lands och till sjöss) och ett mycket uppskattat besök till Redwoodskogen. Anslagen har förvaltats av Göteborgs Universitet.

*Med vänlig hälsning
Caterina Finizia, ÖNH-kliniken
SU/Sahlgrenska ■*

En "göörfin" resa till Saima Kanal

Några av resans deltagare vid tullstationen i Lappenranta.

Söndagen den 10:e augusti träffades vi i Göteborgsföreningen vid 5:an huset för att resa till Saima kanal. Där mötte vi guiden som skulle förgylla färden och det gjorde hon till allas belåtenhet.

Klockan 12 startade vi resan till Centrumkajen i Stockholm. Där gick vi ombord på den stora och fina båten Cinderella. Väl ombord fick vi hyttkort så vi kunde installera oss. Det gick smidigt och lätt med installationen.

Efter en svalkande dusch for vi ut ur Stockholms vackra skärgård. Vi sov oss genom hela båtfärden, och slog upp våra ljusblå, två timmar innan vi anlöpte Åbos ham-

ninfart. Vi fick en fin frukost innan vi gick iland. På kajen stod vår buss som skulle köra oss till Lappenranta, en resa på ca 30 mil. Vår mycket pålästa guide berättade om allt som var sevärt. Vi reste genom ett mycket vackert Finland. Väl framme i Lappenranta fick vi se mycket av denna vackra stad.

Morgonen därpå samlades vi för "Saima kanalfärd" över till Viborg på ryska sidan. Vi gick ombord på en liten, fin båt och fick uppleva en idyllisk båtfärd genom åtta slussar. Båten lade till vid kajen i Viborg, där en finsk buss väntade på oss. Vi åkte runt några timmar och tittade på en mycket

nergången stad. Vi stannade vid torget och skulle gå ut och handla, men där fanns inget annat än de ryska istoppsträdockorna (marushka). Barn och vuxna gick omkring och tiggde. På eftermiddagen mötte oss den finska bussen för att köra oss landsvägen till Lappenranta.

Den fjärde dagen reste vi till Helsingfors för att ta båten tillbaka till Stockholm. Vi gick upp tidigt för att titta på Stockholms

vackra skärgård. Frukost serverades innan vi lämnade båten för att börja den långa bussresan hem.

Göteborgsföreningens medlemmar gm. Gullvi Jorhede ■

Till styrelsen i Sydöstra Laryngföreningen

Jag vill framföra mitt varmaste tack för den uppskattning som föreningen visat mig, genom att föreslå mig till hedersmedlem. Det känns som en stor ära för mig.

Mitt arbete innebär ju en skyldighet att hjälpa mina patienter efter bästa förmåga, så det är ju

egentligen bara vad ni har rätt att kräva av mig. Jag vill att ni skall veta att jag betraktar föreningsmedlemmarna som mina vänner och inte bara patienter.

Vårt samarbete är både stimulerande och roligt. Förhoppningsvis skall vi utträtta mycket framöver,

samtalsgrupperna fortsätter, då det nu är klart att Marie får en fast heltidstjänst från 1 september. Det känns roligt, därför att inte bara vårt eget, utan även de andra landstingen har sanktionerat detta.

En stor kram till er alla från
Christina Danbolt ■

Rehabdagar vid Dalälvens forsar

Laryngföreningen Uppsala/Eskilstuna har som tradition att i augusti månad tillbringa tre dagar på Gysinge Herrgård. Olika rehabiliteringskurser äger då rum i HCK-skolans regi.

Denna del av vårt land är framför allt känt för sin myggrikedom, av detta har vi under dessa år inte märkt något. Däremot njuter man av Dalälvens forsar och den utomordentligt vackra bruksbygden och som vanligt hade vi tre givande dagar. Tandhygienist Katarina Gahnberg från Käkkirurgerna på Akademiska sjukhuset föreläste informationsrikt om skötsel av

munhålan. Vi fick tillfälle att ställa frågor och Katarina hade med sig en mängd olika prover som vi tacksamt tog emot.

Deltagarna blev masserade av Margareta Landstedt (socioonom, massör, jazzsångerska och f.d. skådespelerska). Vad denna kvinna inte förmår kan inte vara mycket. Torkel Kenttä från ATOS Medical demonstrerade senaste nytt.

Doktor Arne Linder från Öron-, näs och halskliniken, Akademiska sjukhuset besökte oss som vanligt. Detta uppskattades mycket av deltagarna som i lugn och ro fick möjlighet att berätta om sina bekym-

mer och ställa ingående frågor. Som vanligt ägnade vi en stor del av tiden till talrehabilitering. Föreläsningar och praktiska övningar varvades. Vi försökte bl a att lukta och "snusa" på kryddor, parfym, nagellack mm. Det visade sig att med viss teknik och genom att hålla föremålet nära näsan kunde viss luktsensation erfaras. Detta till glädje och förvåning.

Ett varmt tack till Laryngfondens som bistått oss med medel så att vi kunde lära oss så mycket under dessa ljuvliga sensommar dagar.

Gunilla Beling, Leg logoped ■

Framtidens förtidspensionär kan få arbeta

Framtidens förtidspensionärer ska vara aktiva och arbeta hur mycket de vill – bara de gör det vitt. Det föreslår den nya förtidspensionsutredningen som också vill ha fler lönebidragsplatser och skyddade anställningar.

Turerna kring förtidspensionerna har varit många och långa. Först arbetade sjuk- och arbetsskadedekommittén fram förslag på en allmän ohälsöförsäkring. Sedan fick förra socialförsäkringsministern Anna Hedborg ta vid. Nu är hon klar och presenterar en helt ny bild av hur framtidens förtidspensionär ska se ut.

Den personen ska vara aktiv och gärna engagera sig i ideella föreningar. Om en möjlighet att lönearbeta dyker upp så går det bra. Man anmäler bara inkomsten och förtidspensionen minskas med 80 procent av lönen. Förtidspensionären får alltså lön plus en 20 procentig pension vilket utredarna hoppas ska stimulera till arbete. Det är passiviteten och svartjobben bland förtidspensionärerna man vill åt. Det ska inte finnas några

hinder mot att engagera sig och jobba utan ersättning för ideella föreningar. Däremot vill utredningen motverka att förtidspensionärer utnyttjas av företag. Att arbeta gratis åt ett företag eller ta svartjobb kan innebära att förtidspensionen dras in.

Begreppet sjukbidrag försvinner. Istället ska det heta långtids-sjukskrivning och ge 80 procent av inkomsten beräknat på de två bästa av de tre senaste inkomståren.

Det är sjukdom som ska ligga till grund för pensionen. Sociala skäl ska inte vägas in. Elöverkänslighet ska dock kunna jämföras med ett sjukdomstillstånd. Även andra sjukdomar som vetenskapen tvistar om kommer att bedömas på liknande sätt.

Det så kallade gråzonsproleteriatet får också lättnader. Det vill säga de cirka 30 000 människor som idag hänger mellan olika försäkringar, som är för friska för förtidspension men för sjuka för att få något jobb. Försäkringskassan ska inte få vägra en person ersättning genom att hänvisa till arbeten som

inte finns att få. Ett exempel är lättare kontorsarbete som många skulle kunna klara men som är ett arbete som många företag har rationaliserat bort för länge sedan.

De här människorna bör istället få lönebidragsarbeten eller skyddade anställningar. Utredningen påpekar att möjligheten till sådana anställningar har minskat samtidigt som arbetslöshetskön för människor med arbetsskador bara blir längre och längre. Därför behövs fler sådana jobb, vilket utredningen vill att regeringen ska ge pengar till.

Att studera kommer att bli lättare. Ett år går det bra att studera med bibehållen förtidspension. Därefter kan man begära att få ha förtidspensionen vilande och fortsätta studera med vanliga studiemedel.

Förtidspensionsutredningen fortsätter att arbeta med att ta fram system som är bra för funktionshindrade ungdomar. Syftet är att förhindra att ungdomar förtidspensioneras i onödan.

(ikapp) ■

Handikapporganisationerna måste vara tuffare

Fram till år 2002 ska indelningen i storlän eller regioner provas i Sverige. Små län slås ihop med andra till större regioner med ökat självstyre.

Handikapprörelsen har en viktig uppgift i att påverka de styrande i län och kommuner att ta handikappfrågorna på allvar, säger Margot Wallström.

Skåne län är redan bildat, Västra Götalands, Gotlands och Kalmar län ligger i startgroparna. Samtidigt blir också kommuner och kommundelar mer självstyrande. Resultatet kan bli ökad demokrati – men också större skillnader kommuner emellan.

Därmed ökar också risken för att bedömningar blir godtyckliga, något som kan drabba människor med funktionshinder. Det som satsas på i den ena kommunen eller kommundelen är kanske något som helt kommer i skymundan i den andra.

De handikappade har fått uppleva decentraliseringens baksida, säger socialminister Margot Wallström.

Decentraliseringen är ett led i en demokratiseringsprocess, där besluten kommer närmare medborgarna. Och det är bra, ingen vill idag acceptera att bli styrd uppifrån. Men nackdelen är den att människor kan bli utlämnade till godtycke. Det är svårare att hävda sina åsikter åt många håll och svårare att nå fram med sitt budskap än när allt beslutas centralt.

När länen går samman och blir storlän-kommer vikten av riksnivån att tonas ned. Länen eller regionerna kommer att fatta sina egna beslut i demokratisk anda i regionfullmäktige.

För handikapporganisationerna gäller det att kunna möta denna nya struktur genom starka läns- eller regionorganisationer. Men de måste också vara starka i sina minsta beståndsdelar, lokalföreningarna. Genom att många, för funktionshindrade människor viktiga,

beslut kommer att fattas i kommuner och kommunalnämnder så kan det på vissa platser till och med behövas särskilda avdelningar eller sektioner som bevakar organisationens frågor och sprider kunskap brett och djupt.

Det är viktigt att handikapporganisationerna snabbt ser till att skaffa sig en beredskap för de förändrade beslutsnivånerna, säger Margot Wallström. Det är ingen idé att lägga ner energi på att försöka motarbeta decentraliseringen, den är redan ett faktum. Däremot behöver man lägga energin på att försöka påverka lokalt. Och det kan vara lättare att skaffa sig inflytande i ett decentraliserat samhälle.

Men det är viktigt att handikapprörelsen ser till att göra sig synlig. Förbunden måste slåss för sina frågor och visa på vad som krävs.

Margot Wallström tycker att många folkrörelser blivit lite trötta med åren och därför ibland har svårt att hitta nya idéer och arbetsätt. Och hon anser att organisa-

tionerna mer måste samverka med varandra när det gäller såväl praktiska arrangemang som gemensamma kontorslokaler som i kampanjer och påverkansarbete.

Jag tror också att det är viktigt att ta vara på olika händelser och använda sig av dem för att få uppmärksamhet. Sedan tycker jag också att samhället måste känna ansvar för handikapporganisationerna. Skulle det visa sig att försöken med indelning i storlän får svåra konsekvenser för handikappföreningarna så måste man signalera till mig om det.

Något som oroar handikapprörelsen är det stillastående statsbidraget till förbunden. På flera år nu så har det inte höjts och därför i praktiken i stället sänkts.

Det är viktigt att tänka på det här i framtiden. Det är ett bekymmer att vi inte kunnat höja bidragen till organisationerna. Men det är en prioriteringsfråga. Som det nu ser ut måste vården, omsorgen och skolan komma först.

(ikapp) ■

Ny förening i Skaraborg

Fr v. sekreteraren Inga-Lill Östberg, kassören Lolita Andersson och ordförande Per Egan.

Vid ett möte på Kärnjukhuset i Skövde 18 juni 1997 bildades, Laryngföreningen Skaraborg. Ett bildande av en förening i detta område är något som "varit på

gång" en längre tid och nu blivit en verklighet.

Föreningen hör inte till de större men har goda möjligheter att växa. Redan vid bildandet tillkom en opererad medlem som tidigare inte tillhört någon förening. Några till finns på gång och det är bara att önska den nya föreningen lycka till.

Per-Arne Herbertson ■

HEVITZ – Ungern

DEN 25 SEPTEMBER kom vi så iväg på resan som blev inställd, men som, nu ändå blev av.

Förväntningarna var högt ställda efter den fantastiska resan till San Remo, förra året.

Ett gäng på 14 personer, opererade – några anhöriga – och jag (Pia Pries) Den här gången med en mycket välutrustad sjukvårdsväska. Efter förra årets miss, då jag inte ens hade ett plåster med, var jag väl förberedd den här gången. Vi från Stockholms området blev upplockade vid Klarabergsviadukten av "Skaran från norr" för vidare färd mot Göteborg.

I Göteborg plockades guiden, Kjell Skogfeldt upp. Kjell och hans fru, är de som finplanerat dessa båda underbara resor och vad jag förstått av reaktionerna på deltagarna, var alla mer än nöjda även denna gång. Detaljerna om själva resan hoppar jag över. Om jag säger att det är lite jobbigt att sitta i en buss så länge så ljuger jag inte, men jag tror ändå inte att någon vill ändra på detta sätt att resa. Fördelarna är så stora och man lär känna varandra på ett naturligt sätt eftersom man är så nära inpå hela tiden. Man har möjlighet att vandra runt och prata och umgås. Skämten haglar och träningsvärken i magmusklerna av allt skratt, blev av och till rätt så besvärande.

Vi for genom ett regnigt Europa

I väntan på vårt första läkarbesök.

till vår första övernattnig. Tittar man på den karta som vi fått för att hitta dit är det ett under att vi inte fortfarande letar. Det fanns tre hus ritat, det var allt. Färden gick vidare genom Tjeckien och Slovakien för att slutligen vara framme i Ungern och Hevitz på lördagskvällen.

I vårt hotellpaket ingick, förutom halvpension, ett läkarbesök där kurbehandlingarna planerades. Det blev varmbad i mineraliserat vatten, inpackningar, ultraljuds- och elbehandlingar samt massage. Vistelsen på hotellet gick i välbefinnandets tecken.

Några av höjdpunkterna var resan till Budapest med allt vi fick uppleva genom den lokala guiden.

Lunchen uppe på en vinodling. Under ett valnötsträd åt vi ungersk gulasch och drack av ägarens självproducerade vin. Folklore kvällen på hotellet med mycket mat och uppträdande av en folkdansgrupp var en upplevelse att bära med sig i minnet hem. På lördagsmorgonen bar det iväg tillbaka mot Sverige. Vi övernattade i Steigerwaldt och det var skönt att äntligen få lägga sig.

Söndagens färd genom Tyskland gick bra, men på något vis började alla dämpas något.

Tankar väcktes om att försöka planera en resa till Skottland nästa gång. En tröst är att veta, man får träffas igen även om det dröjer ett tag.

Pia ■

En ungersk Zardasafton på vårt hotell.

En glimt från vår underbara resa till Hewitz i Ungern

VI BÖRjade VÅR RESA med buss från Söderhamn 06.00 den 25/9 1997 Sedan plockade vi upp efter vägen de sista hämtade vi i Stockholm.

Sedan gick färden till Örebro där vi intog lunch och sedan körde vidare till Göteborg för att äntra båten till Kiel kl.19.00

Dagen avslutades med gemensam middag varefter vi alla var så trötta och nöjda så vi sa god natt och kröp till kojs.

Vår guide stötte till i Göteborg.

Dag 2 gick ner till Dresten i Tyskland där vi blev inkvarterade efter 70 mils färd och en timme därefter var det middag på hotellet under gemytlig samvaro.

Dag 3 även den 70 – 75 mil gick genom Tyskland – Tjeckien ner i Ungern till vår slutstation.

Söndagen var fri för att orientera oss på vårt hotell och med omgivningarna.

Några gick ner till den sjö som heter Termalsjön och innehåller 17 olika kemikalier och håller 33 grader året runt men även Röda näckrosor.

Inomhuspoolen hade även den vatten med dessa 17 kemikalier och på morgonen höll den 42grader fram till kvällningen då den var något svalare.

Utomhuspoolen var kemikaliefri men hade en temperatur på 23 – 27 grader.

Måndagen började med läkarbesök där vi fick tala om våra krämpor och det avgjordes vilken be-

Uniformerna vid behandlingarna.

handling vi skulle få. Det var många varianter på behandlingarna: sva-velinpackningar, lerinpackningar, massage, elinpulser m.m. Man blev som en ny människa.

Vi som hade högt blodtryck eller någon metall inopererad fick inte bada i termalbaden mer än högst 10 – 15 min när poolen svalnat mot kvällen.

Eftersom dagarna blev inrutade av behandlingarna så ordnades det så att vår grupp fick vår del på förmiddagen så att vi kunde göra små utflykter senare och se lite av Ungern.

Onsdagen var reserverad för en Budapestresa, vilken underbar stad med mycken kultur och sevärdheter, vilket vi fick oss till livs tack vare en lokal guide som

kunde mycket om sin huvudstad.

Veckan gick fort men så är det ju när man har trevligt och mår bra.

Hemresan starta på lördagen upp genom Ungern in i Tjeckien med nattuppehåll i Sydtyskland där vi fick middag vid ankomsten.

På söndagen vidare genom Tyskland till Kiel för att ta båten och på måndag bestiga Svensk mark igen.

Vi tackar vår lyckliga stjärna att vi hade Pia Pries med inte bara som sjuksköterska utan även som tolk vid läkarbesöken och i kontakt med annan vårdpersonal m.m. Vår guide Kjell Skogfeldt från Värmland är för oss den stadiga klippan vilken vi lutar oss mot i alla väder.

Siv Baglien ■

Till minne av Gösta Swahn

Gösta har i en ålder av 71 år lämnat oss efter en tids sjukdom. Gösta blev opererad för strupcancer 1992.

Efter denna operation har Gösta varit aktiv i Stockholms läns Laryngförening, under en tid som dess ordförande.

Gösta tillhörde även styrelsen i Svenska Laryngförbundet och Stift-

elsen Laryngfonden.

Då Gösta var en mycket kunnig person i föreningsfrågor var han en stor tillgång för all föreningsverksamhet.

Att humöret alltid var på topp var mycket värdefullt när han besökte sjukhusen för att informera de personer som drabbats av vår

sjukdom och därmed operation.

Gösta var även en aktiv skribent i olika tidningar, i LARY har vi kunnat läsa hans inlägg under signaturen Mr. Vogel.

Med dessa rader vill vi tacka Gösta för allt han gjort för vår verksamhet.

Förbundsstyrelsen ■

När kungen och drottningen kom till Gibeck...

När kungen och drottningen skulle göra sin "lokala Eriksgata" till Upplands Väsby valdes tre företag ut att besöka. Nämligen Siemens, Marabou och Gibeck. Vi kände oss alla givetvis smickrade och vi valde att visa två av våra framtida affärsområden, nämligen dels en ny befruktningsteknik inom intensivvården och dels LaryCare, vårt nya företag för laryngektomerade och tracheostomerade.

För oss på LaryCare var det här givetvis extra roligt. Vi passade på att göra lite reklam för Laryngförbundet också genom att Per-Arne Herbertson deltog och berättade dels om hur det är att vara laryngektomerad och dels berättade han om Laryngförbundet.

Både kungen och drottningen visade stort intresse och ställde flera frågor till Per-Arne, som givetvis svarade galant. Det blev ett mycket bra inslag och både vi och Per-Arne var mycket nöjda efteråt. Jag vill gärna passa på att

FOTO: KEITH SAMULSON

Per-Arne Herbertson informerar kungen och drottningen.

tacka Per-Arne för sin insats!

Och ni må tro att vår nyligen anställda amerikanska produktchef, Shannon, (som under själva besöket satt i ett av kontorsrummen intill) som var hos oss just då

hade en alldeles särskild historia att berätta när hon kom hem till Texas!

Vid pennan!
Eva von Krusenstiena
LaryCare ■

Lyckad informationsdag på Lindesbergs Lasarett

Gunnel Löow och Hans-Åke Ellvén tillsammans med några besökare.

Torsdagen 13 nov. 1997 var Per-Arne och undertecknad tillsammans med Gunnel Löow från Tobakspreventiva enheten RSÖ på lasarett

et i Lindesberg och anordnade en utställning i entréhallen på nämnda sjukhus. Mellan kl 08.00 - 15.00 pågick full aktivitet både från besö-

kare och oss själva. Huvudsyftet med det hela var att informera om rökningens skadeverkningar där vi hade stor hjälp av Gunnel Löow från RSÖ som hade stora kunskaper inom detta område. Välkommet besök fick vi även från Bergslagsposten som intervjuade och tog bilder för att publicera i sin tidning. Journalisten gick även runt och lyssnade med patienter som befann sig här, hur man reagerade på att få denna information gällande rökning och snusningens skadeverkningar. I stort var det en mycket bra dag samt en aktivitet som man borde göra på fler sjukhus för att sprida information i detta ämne.

Ett stort tack till Lindesbergs lasarett som lät oss vara där denna dag samt till Gunnel Löow för sin medverkan tillsammans med Per-Arne och undertecknad

Hans-Åke Ellvén ■

Resa till Skagen

29-8-97. De tre sista dagarna i augusti hade Södra Sveriges Laryngförening anslagit till en utlandsresa, inte till så värst sydliga breddgrader, bara till Danmark. Resan företogs med buss. Vi startade från Trelleborg 6.30 just när solen steg upp ur sina molnbolster och lovade oss en fin dag. Ett löfte som den inte höll så värst länge. Färden gick via Malmö, Lund mot Helsingborg. Vi tog upp medresenärer utmed vägen, framme i Helsingborg väntade resten av resenärerna. Väntade gjorde också färjan Aurora som tog oss till Helsingör. Sen bar det av tvärs över Nordsjälland, nu hade vädret ändrat sej och det började regna. Vi körde genom dansk landsbygd med jättefält och hagar med rödvita kor och hästar, överallt fanns små vindkraftverk. Utmed alla vägar fanns det cykelbanor på båda sidor, danskarna är ett cyklande folk. Så småningom kom vi fram till Själlands Odde, där väntade en ny färja som tog oss över Århus bugt till Jylland. Vattnet låg som en spegel så det var ingen risk för sjösjuka. Vi kom till en liten stad som hette Ebeltoft och som har Danmarks minsta rådhus, stort som ett litet sommarhus men det ståtade ändå med ett torn. Så fortsatte vi norrut, passerade Randers under fortsatt regnande. Men vi kom ändå fram till Fredrikshamn som var dagens slutmål. Där checkade vi in på hotell Jutlandia som ligger alldeles nere vid hamnen, blev inkvarterade på tredje våningen med utsikt över hamnen. Senare på kvällen åts en fin middag och sen kunde vi vila ut efter en lång bussdag.

30-8-97. På morgonen fick vi en rejäl frukost, det var uppehållsväder, men när vi sen kom ut i bussen började det regna igen. Nu körde vi mot Skagen, men innan dess vek vi av på en liten väg som förde oss till Råbjerg Mile, ett gigantiskt sandberg, rena Sahara

med ofantliga sandvallar. Fortsatte till Skagen där vi gick på Skagens museum och såg alla dessa underbara tavlor som gjorde oss andlösas. Efteråt åkte vi en runda i stan, husen där har en viss stil, gulskalkade med röda tegeltak som har vita kanter, en kvarleva från gamla tider när taken var täckta med vass, för att inte blåsten skulle riva loss vassen blandade man tjock kalk och klistrade kanterna. Efter vår lilla runda fick vi lunch på Bodilles Kro, en sanslöst god rödspetta bestod hon oss. Mätta och glada begav vi oss sen till Anna Anchers hus, alldeles förtjusande, orört sen början av seklet. Sen bar det så iväg till Grenen, när inte bussen kunde ta oss längre fick vi åka med ett traktortåg som följdriktigt hette Sandormen. Det körde ända ut där Kattegatt och Skagerack slår sina böljor samman. Så dom som så önskade kunde stå med ett ben i varje hav, solen hade dessutom bestämt sej för att låta oss slippa regn för en stund, så vi kunde gå på stranden och uppleva det berömda Skagenljuset som vi nyss beundrat på målningarna. På återfärden var vi så och besåg "den tillsandade kirke". Kyrkan blev byggd på 1300-talet men blev efterhand begravd under sanden och stängdes 1785, nu finns endast tornet kvar. Fulla av alla nya intryck kom vi så tillbaka till Jutlandia och fick middag och så var ännu en innehållsrik dag var tillända.

31-8-97. Morgonen verkade fin men vi trodde inte så mycket på det och mycket riktigt började det skvala igen när vi äntrat bussen för att starta hemfärden. Vi fick just höra att prinsessan Diana omkommit i Paris. När vi strax därefter körde genom tunneln under Limfjorden kändes det nästan kusligt. Vi kör en annan väg hem och kommer genom Danmarks största skog som heter Rolders skog, inte är den tät och mörk som Smålands

skogar men ändå det mesta skog vi sett på vår färd.

Vi stannade också vid Rebbils backe, det ställe där dansk-amerikaner varje år firar den största 4 julifesten utanför Amerika. Snart var vi framme i Ebeltoft igen och där låg vår färja redo att ta oss tillbaka till Själlands Odde. Nu tog vi vägen mot Roskilde, äntligen har regnet börjat avta. Vägen vi körde på gick alldeles utmed stranden, skönt att inte bara köra motorvägar. Man får lite inblick i danskt vardagsliv (även om det är söndag). Här odlas majs liksom hemma i Skåne, små och stora gårdar om vartannat, vi får en känsla av att det inte bara är stordrift som gäller. En liten gård, några kossor, lite får och en häst för barnens trevnad verkar inte vara ovanligt, med tuppen på gödselhögen och allt. En liten skylt vid vägen upplyser om att man kan få köpa ägg och "nyoppgravade kartofflor". Så småningom blir det motorväg igen, väl ute på den upptäcker jag en gammal gråstenskyrka med två torn, genast går tankarna till Lunds domkyrka som också är av gråsten och har två torn. Nu rullade vi snabbt på och var snart i Roskilde och där stannade vi vid domkyrkan, naturligtvis måste vi in och se på drottning Margaretas marmorsarkofag, hon var ju dock en gång svenskarnas "kung byxlös". Beskriva kyrkan invändigt går ju bara inte, dessutom uppfattar ju var och en ståten på sitt lilla vis. Sen sattes kursen på Helsingör, vi körde utmed Roskildefjorden med glitter på vågorna, mängder med seglare och svanar i vikarna. Vi kom så fram till Helsingör och med färjan Tycho Brahe var vi snart åter i hemlandet. Vi lämnade av dem som skulle norrut och vi andra stack vidare mot Trelleborg, dit kom vi 19.30 och så var vår Skagenresa över. Allt hade gått bra och alla var nöjda och litet trötta.

Maj-Britt ■

"Må-Bra-Helg"

Med ekonomisk hjälp från Stiftelsen Laryngfonden anordnar Svenska Laryngförbundet en "Må-Bra-Helg" 17 - 19 april 1998 på Hotel Dalecarlia, Tällberg.

Helpension, föredrag om kostlära, avslappningsövningar, bussutflykt till Zorngården samt gille med Gustaf Wasa (måltid och teater) ingår i priset.

Leg. sjuksköterska medföljer.

Önskar Du kurbad, massage, ansiktsbehandling, fotvård eller manikyr kan detta erbjudas mot betalning.

Må-Bra-Helgen välkomnar Dig som genomgått strålbehandling och/eller operation för cancer i öron-näs- och halsområdet. Helgen välkomnar även anhörig.

Vid stort antal anmälningar prioriteras nya medlemmar samt anmälningar gjorda av Er som tidigare inte deltagit på Svenska Laryngförbundets seminarier. Därefter sker lottning av platser. Max 50 deltagare.

Din egen avgift för att delta är 500 kronor/person i dubbelrum inkl. resa. För enkelrum tillkommer 300 kronor.

Resekostnaderna skall ske på billigaste sätt. Abonnerad buss kommer att ordnas från Stockholm. Alla deltagare som kan ansluta till bussen skall göra det. Är egen bil det färd sätt som Du/Ni kan ta Er till Tällberg på, är ersättningen

15 kr/mil + 1 kr/passagerare/mil. Samåkning skall tillämpas.

För flyg alternativt tåg diskuterar Ni med Gun-Marie Larsson eller Hans-Åke Ellvén på kansliet. Tel: 08-655 83 10.

Hjärtligt välkomna med Er anmälan

Gun-Marie Larsson ■

Hotel Dalecarlia, Tällberg.

Anmälningskupong till "MÅ-BRA-HELG"

Namn .....

Medföljande anhörig .....

Adress .....

Postnr ..... Ort .....

Telefon .....

Jag är strålbehandlad för .....

Jag har ätproblem. Viktigt! Beskriv: .....

Annat vi bör känna till för att underlätta för Dig/Er .....

Jag betalar 300 kr extra för enkelrum

Anmälningskupongen skall skickas till
Svenska Laryngförbundet, märkt "Må-Bra-Helg"
Barks väg 14, 170 73 SOLNA.
Anmälan önskas så snart som möjligt
dock senast 15 februari 1998.

AGENDA 22

Svenska Laryngförbundet anordnade en utbildningsdag i Agenda 22, 10/11 -97, SLFs kansli.

Inbjuden föredragshållare var Ingemar Färm från HSO.

Föreningar som anmält sitt intresse och som deltog:

Falun, Gävle, Halmstad, Linköping, Lund, Stockholm och Örebro. Västeråsföreningen fick förhinder. Från styrelsen deltog Bo Persson, Sven-Olof Gardelin och studieledaren Siv Baglien.

SLFs konsulenter Hans-Åke Ellvén och Per-Arne Herbertson. SLFs kansli Elise Lindqvist.

Uppsalaföreningen skulle tillsammans med HSO i Uppsala vara med i en liknande träff.

Syftet till denna utbildning och de frågor som vi diskuterade:

Syftet med FN:s standardregler? Vad betyder de för oss? Mål vad kan vi uppnå med dessa regler? Medtoder vilka kan vi använda för att nå våra mål? Vilka samarbetspartner kan vi få både inom som utanför rörelsen?

Ingemar tog fram vikten av att sätta sig in i de standardregler som FN tagit fram, de handlar just om att skapa ett bättre samhälle för alla personer med funktionshinder. Sverige har anslutit sig till dessa regler och ska därför leva upp till andan i dem, just att öka delaktig-

Ingemar Färm HSO och Siv Baglien SLF .

het och jämnlighet i samhället. Här kommer vårt ansvar in att se till att det blir så. Du i din förening kan vara med och påverka och förändra i den kommun och det län där vi bor.

Varje kommun skall känna till dessa regler i annat fall får vi påvisa att de finns. Till denna dag hade vi tagit fram en handbok som heter **Uppslag för upplysning**. Vi uppmanades till att starta cirklar i Agenda 22 och använda just denna handbok. ABF är en av våra samarbetspartner och som kan hjälpa oss med cirkelupptakter i samtliga våra SLF föreningar. Har Din förening inte denna handbok ring

gärna till SLFs kansli så får Du ett ex. HSO kommer även att starta en tävling om vilken kommun som tar hem priset om att tagit fram det bästa handikappolitiska planen byggd på FN:s standardregler? Agenda 22 kommer att dela ut priset till den bästa kommunen.

Dagen var mycket lärorik och gav säkert oss alla en tankeställare om att ansvaret ligger hos oss.

Innan vi skildes oss bestämdes att vi skulle träffas i maj -98 för att se hur långt vi kommit med arbetet att ordna studiecirkel och uppvaktningar hos våra kommuner i denna fråga.

Elise Lindqvist Siv Baglien ■

Information om Stiftelsen Laryngfondens arbete

Efter ett skönt och varmt sommaruppehåll har Stiftelsen Laryngfondens styrelse åter samlats inför höstens arbete med nya beslut. Vid det första mötet utarbetades och antogs ett nytt PM, vilket gäller fr o m augusti 1997. Styrelsens förhoppning är att de nya bestämmelserna skall skapa ramar som gör det lättare att på förhand se vilka regler som gäller inför en ansökan till fonden.

De största förändringarna har skett vid ansökningar till rehabiliterings- och rekreationsresor (se

punkt 6 och 7). Sverige har utvidgats att gälla Norden.

Bidragssumman har höjts. För medföljande leg. sjuksköterska eller läkare utgår hel ersättning för resa och uppehälle. (se PM daterat augusti 1997).

Några exempel på beviljade bidrag – våren och hösten 1997

Karolinska Institutet, Huddinge sjukhus Logopedi och Foniatri

Britta Hammarberg, Elisabet Lundström.

”Röstfunktion och röstkvalitet hos personer med larynxcancer.”

Projektet avser att utvärdera röstfunktionen hos personer med larynxcancer.

Dels (1) att undersöka rösten hos de personer som strålbehandlas på grund av en mindre/medelstor larynxtumör, dels (2) undersöka den ”nya” röstkällan hos personer som till följd av laryngektomi förlorat sin normala stämbandsröst och istället hänvisas till att använda matstrupsmynningen för sin röstbildning.

Institutet för onkologi, Akademiska sjukhuset Uppsala, Docent Bengt Glimelius. >>>

Delinsats i ett stort forskningsprojekt.

”Protonterapi med svept stråle mot tumör på halsen”.

Jämfört med konventionella strålslag, fotoner och elektroner, ger protoner bättre dosfördelningar, vilket medför att strålbehandlingen kan ges med större precision till ett tumörinnehållande strålmål samtidigt som dosen till omgivande vävnad kan hållas låg.

Beviljat bidrag skall användas till att modifiera och böja av befintlig stråle och anpassa behandlingsutrymmet med nya strålskyddsväggar som en del i ett omfattande långsiktigt projekt. Goda forskningsresultat kan för våra patienter med tumör på halsen t ex från tungbas, hypofarynx och thyreoidea belägna nära riskorgan kan innebära större möjligheter till bot utan ofta stympande kirurgi.

”Jag vill inte tala med en revisionsbyrå.

Jag vill tala med en människa.”

Som vi ser det – och som det fungerar – finns här ingen som helst motsättning.

På vår revisionsbyrå arbetar det människor som förstår vikten av humanism och mänsklig kontakt för att helheten ska fungera.

Det måste vara roligt att samarbeta. Det måste vara en informell och glad stil. Men smaklig.

Framför allt måste man förstå hela företagens problematik om man ska kunna vara en riktigt bra revisor.

Och ska man kunna vara en riktigt bra revisor ända ut i fingerspetsarna, då måste man vara en bra människa som går att tala med.

Apropå det. När kan vi träffas och prata om livet i allmänhet och affärslivet i synnerhet?

Ring eller skriv till oss. Vi har en känsla av att vi kan göra goda resultat och samtidigt ha mycket trevligt.

Välkommen!

BDO

BDO Feinstein Revision AB. Karlavägen 100, hus C, plan 5, Box 24193, 104 51 Stockholm.
Tel 08-459 57 00. Fax 08-662 50 80.
E-mail jan.nystrom@bdo.se

Centralsjukhuset i Karlstad,
Leg. logoped Erna Gustavsson:

Tryckning av broschyr med inriktning på att underlätta anpassningen till att leva som laryngektomerad. Information om till vem patient och anhörig kan vända sig med olika frågor, om hjälpmedel som finns och praktiska råd angående bl a skötsel av stoma...

Stockholms läns Laryngförening, Gunnar Schneider:

”Aktivitetsstöd”, Uppsökande och informativ verksamhet på Stockholms sjukhus samt utarbeta anhörigstöd och anhöriggrupper.

Universitetssjukhuset i Lund, Avd. föreståndare Ann-Britt Bengtsson ÖNH-kliniken:

Att genomföra utbildningsdagar för läkare, sjuk- och undersköterskor under temat ”Kroppslig och själslig smärta hos cancerpatienter.”

Laryngföreningen Göteborg, Gösta Sternbåge:

Rehabiliteringsresa, båtresa på Saima kanal Finland, för opererade och anhöriga.

Uppsala Laryngförening, Sven Eriksson:

”Rehabiliterings- och talkurs” för patienter och anhöriga.

Medverkande: läkare, logoped, sjuksköterska och massör.

Svenska Laryngförbundet, Bo Persson:

Informationsvideon ”Ett nytt liv” – en film om cancer i struphuvud eller munhålan.

Till enskilda sökanden har mindre summor om 1.500:- – 12.000:- beviljats för inköp av hjälpmedel.

Laryngfondens medicinska råd har varit rådgivande i de ansökningar där styrelsen ej kunnat bedöma p g a komplicerad eller oklar medicinsk fakta.

Medicinerådet består av:

Docent Jan Lundgren, Stockholm, Logoped Christina Danbolt, Linköping, Leg. sjuksköterska Kerstin Carlsson, Linköping, Kurator Marie Gustafsson, Linköping.

Arbetet inom fonden går vidare. Har Du frågor ring oss.

Gun-Marie Larsson 08-655 40 01 säkrast torsdagar. Gert Hall 070-522 49 52.

PM

Augusti 1997

Bilaga till ansökningsblankett Stiftelsen Laryngfonden.

Vid ansökan om bidrag från Stiftelsen Laryngfonden skall följande beaktas:

1. Ansökningarna prövas av fondens styrelse. Ansökningar med oklara medicinska bedömningar tar styrelsen hjälp i sin bedömning av ett medicinskt råd bestående av läkare, logoped, kurator och sjuksköterska.
2. Ansökan skall alltid göras på fondens blankett.
3. Medel kan endast beviljas för ansökningar som svarar mot bestämmelserna i fondens stadgar § 1, vilken lyder:
"Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt på hjälpmedelsområdet, inom områdena laryng-, hemi- och glossektomi(munhålecancer) samt främja vård och rehabilitering och ge stöd för behövande sjuka och opererade inom dessa områden, dock ej avseende sådant som åligger stat, landsting och kommun enligt gällande lagar, regler och praxis."
4. Sökt aktivitet får ej vara påbörjad innan ansökan inkommit till fonden.
Notera att den sökandes behov och förväntningar inte alltid stämmer överens med fondens stadgar och styrelsens beslut.
5. Sista ansökningdagar, fonden tillhanda, är årligen 1 april, 1 augusti och 1 december.
6. För rehabiliteringsresa / kurs (skall vara organiserad och med program) eller rehabiliteringsvistelse på anläggning **inom Norden** utgår bidrag med högst 800.-/dygn för enskild sökande vilken är opererad och/eller strålbehandlad för cancer i öron-, näs- och halsområdet.
För medhjälpare (anhörig eller sjukvårdskunnig person) utgår bidrag med högst 400.-/dygn.
10 dygn är längsta bidragstiden.
7. För rehabiliteringsresa / kurs (skall vara organiserad och med program) eller rehabiliteringsvistelse på anläggning **utom Norden** utgår bidrag med högst 600.-/dygn för enskild sökande vilken är opererad och/eller strålbehandlad för cancer i öron-, näs- och halsområdet.
Vid rehabiliteringsresa/kurs **utom Norden** gäller att leg. sjuksköterska eller läkare **skall** medfölja på resan.
För anhörig utgår bidrag med högst 300.-/dygn
För medföljande sjuksköterska eller läkare utgår ersättning för kostnaden för resa och uppehälle.
8 dygn är den längsta bidragstiden.
8. För forskningsstöd, symposier och konferenser görs bedömningar utifrån de skäl som anges samt i oklara frågor efter särskild prövning med hjälp av fondens medicinska råd.
9. Beträffande redovisning och dokumentation hänvisar fondstyrelsen till "PM till kontrakt" som bifogas beviljat anslag. Styrelsen ser gärna att en kort berättelse över genomförd aktivitet / projekt för införande i Svenska Laryngförbundets tidning "Lary".
10. För fondens ekonomiska redovisning grupperas beviljade medel i tre grupper.
Grupp 1: Information, utbildning, forskning och medicinsk utrustning.
Grupp 2: Stipendier och konferenser.
Grupp 3: Rehabilitering och rekreation.
Denna redovisning är offentlig.

OBS! Vid resor, ange i ansökan avrese- och återkomstdatum, antal deltagande opererade/strålbehandlade, antal följeslagare (sjuksköterska, föreläsare etc.) samt antal övriga deltagare.

Adress Barks väg 14 170 73 SOLNA	Telefon 08-655 83 10	Telefax 08-655 46 10	Texttelefon 08 - 655 43 20	Postgiro 91 82 58-5	Bankgiro 5793-0661	Org.nr 802016-3633
---	--------------------------------	--------------------------------	---	-------------------------------	------------------------------	------------------------------

10th World Conference on Tobacco or Health 1997

VART TREDJE ÅR arrangeras en Världskonferens rörande Tobak eller Hälsa.

Kinas huvudstad Peking var värd för 1997-års Världskonferens.

Vid Pekingkonferensen var drygt ett 60-tal nationer representerade. Sammanlagt deltog mer än 2000 personer vid invigningen, den ägde rum i Folkets Stora Sal, som för övrigt ligger intill Himmelska Fridens Torg. Sverige deltog med ca 20 organisationer som representerades av 32 personer. Vårt förbund representerades av Bo Persson och Gert Hall.

Vi startade vår långa resa 22 augusti kl 05.00 från respektive Östersund och Trelleborg. Flygresan till Peking gick via Arlanda och Frankfurt. Vi ankom vårt hotell i Peking 23 augusti kl. 08.00 lokal tid. Konferensens pågick mellan den 24 och den 28 augusti. Efter en jobbig återresa med förseningar, anlände vi Arlanda på kvällen den 29 augusti.

Konferensen var väl planerad och genomfördes på ett mycket intressant sätt. Den var dels uppbyggd så att alla kunde närvara i en stor sal vid gemensamma föreläsningar dels genom 20 st mindre

lokaler där det samtidigt pågick olika seminarier. Det gällde därför att välja den aktivitet som tycktes vara den intressantaste.

På måndagen höll före detta fröken Sverige Annika Duckmark ett uppskattat anförande.

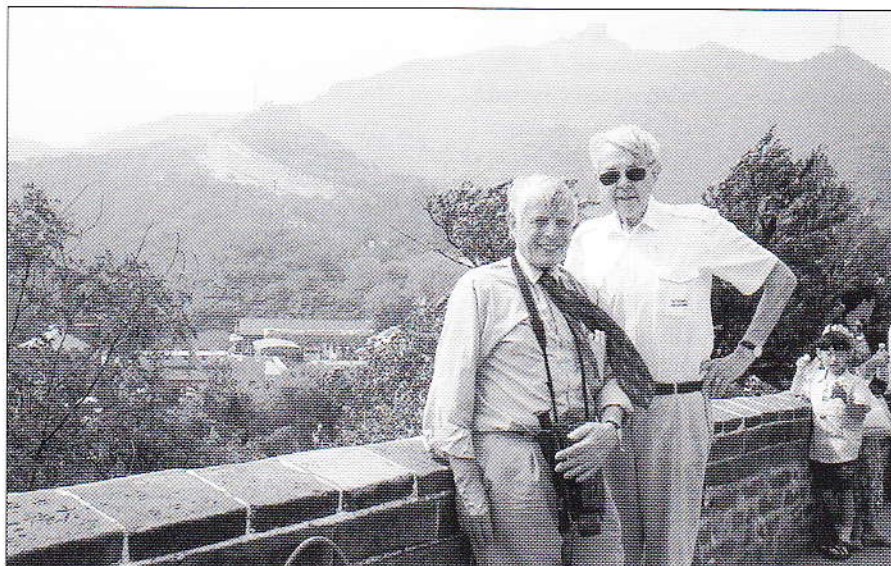
Annika redogjorde bl a för hur hon försökte påverka och vara en förebild, så att i synnerhet ungdomar avstod från att debutera med bl a cigarettrökning. Margaretha Haglund, Göran Boethius, Erik Uhrbom m fl höll även mycket

intressanta föreläsningar.

Syftet med konferensen var att alla länder där det bedrivs opinion mot tobaksbruket skall få tillfälle att träffas för utbyte av idéer och erfarenheter samt få del av nya forskningsrön.

Vårt land är ett av dem som ligger långt framme i kampen mot tobaksprofitörerna, detta faktum var glädjande att konstatera.

Det var mycket intressant och lärorikt att få träffa delegater från olika nationaliteter och höra deras

Gert Hall och Bo Persson vid Kinesiska Muren.

Gert tillsammans med antirökarebetare från Kina.

enormt stor med mycket prisvärda produkter. Utöver detta fanns många andra historiska och omtalade byggnader och platser att beskåda.

Slutligen vill vi framföra Ett Varmt Tack till Svenska Laryngförbundet för att det gavs oss möjlighet att delta i denna världskonferensen mot tobak.

För oss en värdefull och sevärd upplevelse att bevara i minnet.

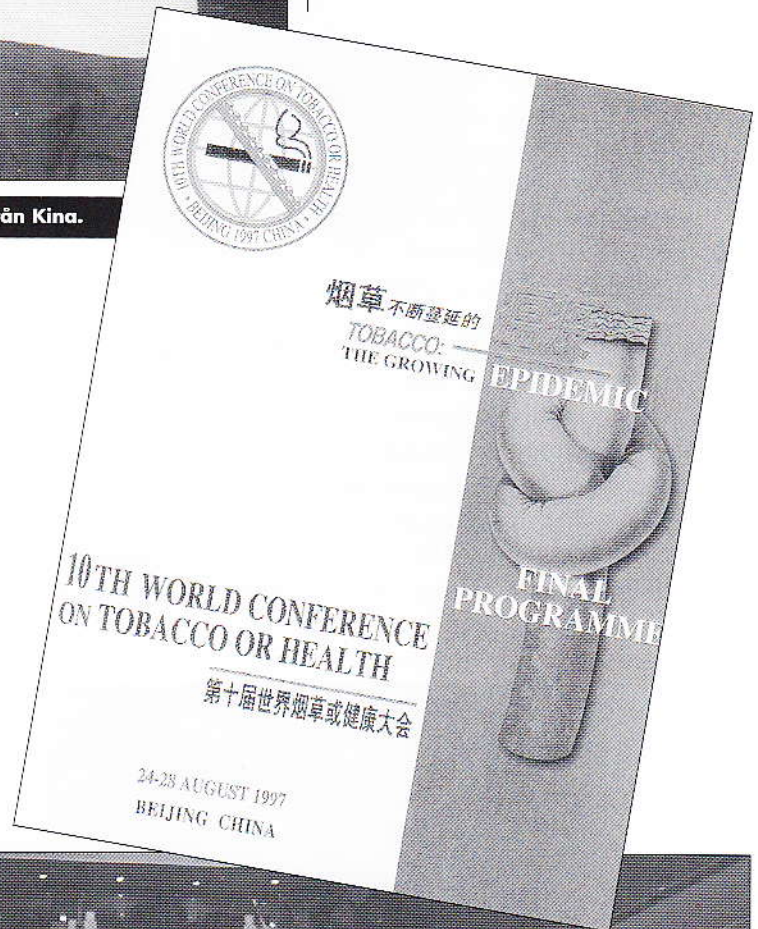
Bo Persson och Gert Hall ■

synpunkter och problem runt tobaksbruket i respektive land.

Tobaksföretagen inriktar nu främst sin hänsynslösa marknadsföring på de tredje världens länder. Den grymma marknadsföringen går ut på att påverka barnen och i synnerhet unga kvinnor att bli beroende av tobaken. Detta för att trygga den framtida tobakskonsumtionen. Skälet är att konsumtionen minskar i de länder som är informerade om cigaretternas och andra tobaksvarors ohälsa och cancerframkallande ämnen. Upplysningsvis kan nämnas att 500.000 människor avlider årligen i USA respektive 700.000 i Kina p g a rökning.

Förhoppningsvis kan våra nyförvärvade erfarenheter vara till gagn och nytta i Svenska Laryngförbundets fortsatta antirökarbetet.

När vi nu var i världens folkrikaste land (ca 1.3 miljarder invånare) passade vi naturligtvis på att besöka intressanta och välkända platser. Det var ett måste att åka till Kinesiska muren, det var en upplevelse att se en del av världens mest attraktivaste och mystiska sevärdhet. I Peking fick vi se Sommarpalatset, Den Förbudna Staden, Himmelska Fridens Torg och sidenmarknaden som var

En liten Bo Persson i en stor trappa.

Hjälpmedelssidan

Talförstärkaren

FLEXITAL SPORT

En trådlös, batteridriven
talförstärkare, med
inbyggd bandspelare.

Redaktionen har besökt Medela Medical för att se vad som idag finns när det gäller talförstärkare och det har kommit en del nyheter och förändringar på detta område.

När det gäller den äldre modellen av talförstärkaren MMT 1 så har glasögonbygeln ersatts av en

huvudbygel. Denna förändring tackar vi för då många klagat över svårigheterna att få mikrofonen att sitta stadigt på glasögonbågen.

Det finns nu en ny modell av talförstärkaren nämligen FLEXITAL 2. Den påminner om tidigare modell men har utvecklats tekniskt.

Den levereras med en standardmikrofon men det finns utöver den 3 olika typer av mikrofoner att köpa till. Inom SLF provade vi denna talförstärkare vid funktionärskursen i Nynäshamn där alla var nöjda med den. Priset för denna anläggning är 7.600,- exkl. moms.

FLEXITAL SPORT är en helt ny modell av talförstärkare som med framgång kan användas såväl utomhus som inomhus. Maximalt avstånd mellan sändare och mottagare är 100 meter. Högtalaren har en mycket kraftig ljudvolym, tillräcklig för en stor idrottshall. I anläggning finns även inbyggd bandspelare om man vill spela musik, ljudet i bandspelaren minskas automatiskt när mikrofonen används.

För vidare information kontakta Medela Medical på telefonnummer 08-630 09 40.

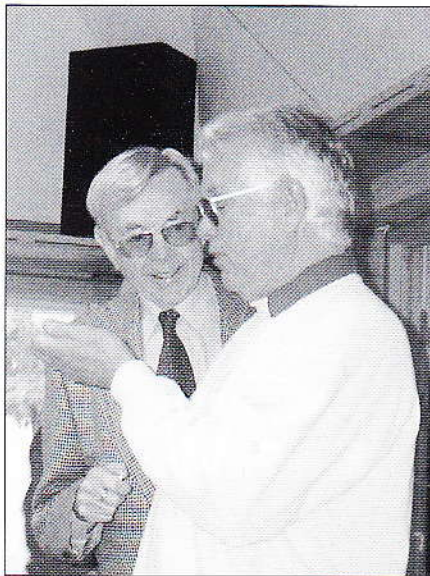
*Hans-Åke Ellvén
Per-Arne Herbertson* ■

*Produktchef Leif-Anders Douhm visa
talförstärkaren FLEXITAL 2.*

Funktionärsutbildning

Nynäsgården, oktober-97

Bo Persson SLF och
Gunnar Fernkvist ABF.

Svenska Laryngförbundet anordnade i samarbete med ABF ovan nämnda utbildning. Föreningar som deltagit: Gävle, Göteborg, Halmstad, Linköping, Stockholm och Uppsala. Medverkanden: Lars-Åke Karlsson från HSO, Per-Inge Brodén och Gunnar Fernkvist från ABF. SLFs konsulenter: Hans-Åke Ellvén och Per-Arne Herbertson. Förbundsstyrelsen: Bo Persson och studieledaren Siv Baglien. SLFs kansli Elise Lindqvist.

Syfte

Syftet med kursen: att förbättra kunskaperna om ansvaret för det förtroendeuppdrag man åtagit sig

som ordförande, kassör och sekreterare. Samtliga deltagare fick en genomgång om föreningsarbetet att det finns lagar och avtal att följa. Föreningarnas stadgar är viktiga instrument att använda och följa i ett föreningsliv. Många frågor blev också besvarade alla var överens om att problemen var likartade för alla föreningar tex avstånden, åldern och ointresse att vara med i ett aktivt styrelsearbete, några eldsjälur får bära det största lasset. Frågan är hur förändrar vi den attityden. Finns det något recept på detta undrar vi som nedtecknat denna spalt?

Elise Lindqvist,
Siv Baglien ■

Enskede Offset är nu Svanenmärkta

Enskede Offset är nu godkända för att producera Svanenmärkta trycksaker. Godkännandet innebär att hela produktionsprocessen utvärderats ur miljösynpunkt. Bland de trycksaker som har rätt att använda Svanen återfinns vår tidning LARY.

De företag som idag inte gör miljöansatningar, kommer att få problem på marknaden om några år, säger Anders Dannemann på Enskede Offset.

Det är en lång och mödosam process som har föregått det miljögodkännande som EO nu fått säger Anders. Godkännandet innebär, att hela produktionsprocessen skall

uppfylla högt ställda krav och att avfallsprodukter källsorteras för återvinning.

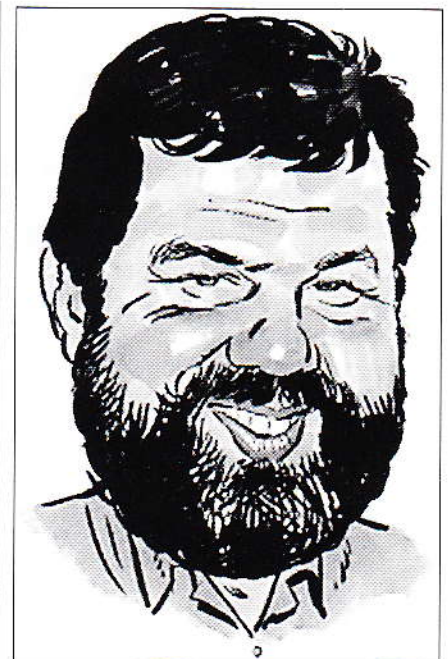
LARY

Miljögodkännandet innebär, att även LARY numera kan stoltsera med Svanenmärket på sin förstasida, eftersom tidningen trycks av Enskede Offset som numera endast använder miljögodkända produkter. För att få rätt att använda Svanen krävs dessutom ett engagemang hos hela företagets personal.

Nya kunder

I och med att så många företag idag är miljömedvetna hoppas vi på att Svanenmärket skall stärka vår ställning på marknaden och ge oss nya kunder, säger en nöjd Anders Dannemann.

Per-Arne Herbertson
Redaktör LARY ■

Anders Dannemann, Enskede Offset AB.

Illustrationen på Anders är hämtad från Enskede Offsets hemsida på Internet som man hittar under adressen: www.eo.se

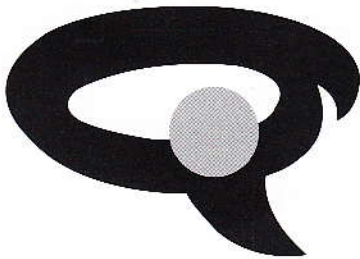

*Svenska Laryngförbundets medlemmar och
alla som bidragit till 1997 års verksamhet tillönskas*

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!

Svenska Laryngförbundet

**GOD JUL
och
GOTT NYTT ÅR
tillönskas
Sydöstra
Laryngföreningens
medlemmar
och övriga
Laryngföreningars
medlemmar i landet**

**GOD HELG och
GOTT NYTT ÅR**

önskar

**STIFTELSEN
LARYNGFONDEN**

**Uppsala
Laryngförening
önskar er alla
EN GOD JUL och
ETT GOTT NYTT
ÅR**

**Larys redaktion
tillönskar
alla
Larys Läsare
GOD JUL
&
GOTT NYTT ÅR**

Västmanlands Laryngförening

önskar alla

God Jul och Gott Nytt År

GOD JUL

GOTT NYTT ÅR

önskar

LARYNGFÖRENINGEN GÖTEBORG

En riktigt
God Jul
önskar vi er
alla.

*De glada
laxarna
i Hallands
Laryngförening
på
Sveriges solsida*

SÖDRA
SVERIGES
LARYNG-
FÖRENING
önskar er alla
EN GOD JUL
och
ETT GOTT
NYTT ÅR

**LARYNG-
FÖRBUNDETS
KANSLI
önskar
er alla
EN GOD JUL
&
ETT GOTT NYTT
ÅR**

STOCKHOLMS LÄNS
LARYNGFÖRENING
önskar er alla
EN GOD JUL OCH
ETT GOTT NYTT ÅR!

Laryngföreningen i Örebro och Värmlands län önskar er alla

God Jul & Gott Nytt år!

Laryngföreningen SLF Gävleborg med Norrland

önskar alla

EN GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR

LARYNGFÖRENINGEN I DALARNA

tillönskar

GOD JUL & GOTT NYTT ÅR

Bankgiro: 5793-0661

Postgiro: 918258-5

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

– i kamp mot cancer

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande

sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

Ansökan om bidrag insändes till:

Laryngfonden
Barks väg 14,
170 73 Solna

Svenska Laryngförbundets läns och regionalföreningar med kontaktpersoner

Falun: Larynföreningen Dalarna

Holger Andersson
Rådman sv. 27, 791 61 FALUN, Tel 023-160 95

Gävle: Laryngför. Gävleborg med Norrland

Siv Baglien
Oxtorget 1 B, 826 32 SÖDERHAMN, Tel 0270-164 59

Göteborg: Laryngföreningen Göteborg

Box 12053, 402 41 GÖTEBORG, Tel 031-42 30 28
Eric Hermansson
Gitarrg. 1, 421 41 GÖTEBORG, Tel 031-47 87 63

Halmstad: Hallands Laryngförening

Hilding Högstedt
Niklas Mäns Väg 8, 269 39 BÅSTAD, Tel 0431- 693 05
Olle Hansson, Box 5054, 312 05 SKOTTORP, Tel 0430-201 31

Linköping: Sydöstra Laryngföreningen

Nils Björck
Märdstigen 4, 590 30 BORENSBERG, Tel 0141-410 46

Lund: Södra Sveriges Laryngförening i Lund

Gert Hall, Kastvindsv. 2, 231 55 Trelleborg
Tel. 0410-149 52

Skaraborg: Laryngföreningen Skaraborg

c/o Per Eggan, Bredgatan 2A, 534 91 VARA
Tel 0512-152 77

Stockholm: Stockholms läns Laryngförening

Gunnar Schneider
Henriksdalsringen 45, 5 tr
132 32 NACKA

Uppsala: Uppsala Laryngförening

S:t Johannesg. 28, 752 33 UPPSALA, Tel 018- 56 09 36
Sven & Majny Eriksson, Ekbacken, Löt 740 11 LÄNNA
Tel 0174-220 84

Västerås: Västmanlands Laryngförening

Kaarlo Vuolle
Lerkärslg. 10, 723 51 VÄSTERÅS, Tel 021-41 74 76

Laryngföreningen i Örebro och Värmlands län

Per-Arne Herbertson
Vinkelgatan 4, 692 36 KUMLA
Tel 019-57 18 86

S-län:

Sten-Ove Pettersson, Torp 11, 669 91 DEJE
Tel 0552-416 19

ATOS MEDICAL önskar God Jul!

HiFlow™ är ämnat för användning vid t ex fysisk aktivitet. Vid övriga tillfällen rekommenderas att använda Stomafilter Normal.

Prova gratis

PROVOX® Stomafilter™
HiFlow kassett

- När högre luftflöde önskas t ex vid promenader, idrott, trädgårdsarbete m m.
- Vid återanpassning till "motståndsandning".*
- 43% lägre motstånd och nästan bibehållen befuktning jämfört med Stomafilter Normal kassett.

Kontakta gärna oss så erhåller ni 5 st HiFlow kassetter samt 5 st valfria plåster (ange Flexiderm, Optiderm eller Regular, Oval eller Rund). Fyll sedan i medföljande frågeformulär så får ni en T-shirt som tack för hjälpen (ange L eller XL).

HiFlow™ Filterkassett (20 st) Ref.nr 7241
Normal Filterkassett (20 st) Ref.nr 7240

ATOS
MEDICAL

ATOS MEDICAL AB
Box 123, S-242 22 HÖRBY
Tel 0415-198 00 Fax 0415-198 98

Provox® är ett registrerat varumärke.
Patentansökan är inlämnad för Provox Stomafilter.

LaryCare startar klubb för laryngektomerade personer.

Larycom™

En ökad kommunikation mellan Er och oss på LaryCare gör att vi tillsammans kan ta vara på idéer och förslag kring

- ⇒ *ny teknik*
- ⇒ *nya hjälpmedel*
- ⇒ *idéer från patientklubbar i andra länder*

Som medlem i Larycom får Du

- ⇒ *ett nyhetsbrev ett par gånger per år*
- ⇒ *möjligheten att komma i kontakt med andra laryngektomerade personer i Sverige eller utomlands*
- ⇒ *bevakning av vad som sker inom laryngologin, t.ex. senaste nytt från kongresser som vi bevakar ute i världen*

Medlemsskapet är givetvis kostnadsfritt.

Bli medlem före jul så skickar vi en liten julklapp!

Bästa julhälsningar
Gibeck LaryCare

Ja tack, jag vill gärna bli medlem i *Larycom*

Namn .....

Adress .....

Telefon .....

Telefax .....

Skickas till: Gibeck LaryCare AB, Box 718, 194 27 UPPLANDS VÄSBY

Fax: 08-594 102 65

e-mail: info@gibeck.postnet.se

<http://www.larycare.com>

SVARSTAFÖNEN